



PRESSITEADE nr 189/22

Luxembourg, 22. november 2022

Euroopa Kohtu otsus kohtuasjas C-69/21 | Staatssecretaris van Justitie en Veiligheid (väljasaatmine – meditsiiniline kanep)

Kolmanda riigi kodanikku, kellel on raske haigus, ei või välja saata, kui sobiva ravi puudumise tõttu sihtriigis ähvardab teda oht, et selle haigusega seotud valu tugevneb kiiresti, oluliselt ja pöördumatult

Venemaa kodanik, kellel arenes 16aastaselt välja verevähi harva esinev vorm, on praegu ravil Madalmaades. Tema ravi seisneb muu hulgas meditsiinilise kanepi manustamises valu leevendamise eesmärgil. Venemaal ei ole aga meditsiinilise kanepi kasutamine lubatud.

See kodanik esitas Madalmaades mitu varjupaigataotlust, millest viimane lükati tagasi 2020. aastal, ning esitas tema suhtes tehtud tagasisaatmisotsuse peale kaebuse rechtbank Den Haagile (Haagi esimese astme kohus). Ta leiab, et talle tuleb anda elamisluba või vähemalt tuleb tema väljasaatmine edasi lükata, sest meditsiinilisel kanepil põhinev valuravi, mida ta saab Madalmaades, on talle sedavõrd oluline, et ta ei saaks enam inimväärselt elada, kui see ravi katkestada.

Haagi esimese astme kohus otsustas küsida Euroopa Kohtult selgitust sisuliselt selle kohta, kas liidu õigusega¹ on vastuolus, kui niisugusel juhul tehakse tagasisaatmisotsus või võetakse väljasaatmismeede.

Oma tänases kohtuotsuses leiab Euroopa Kohus, võttes arvesse enda kohtpraktikat ja Euroopa Inimõiguste Kohtu praktikat, et **liidu õigusega on vastuolus see, kui liikmesriik teeb kolmanda riigi kodaniku suhtes, kes viibib selle liikmesriigi territooriumil ebaseaduslikult ja kellel on raske haigus, tagasisaatmisotsuse või saadab ta välja**, kui on põhjendatult alust arvata, et tagasisaatmise tulemusel ähvardab teda seetõttu, et sihtriigis ei ole sobiv ravi kättesaadav, reaalne oht, et tema haigusest tingitud valu tugevneb kiiresti, oluliselt ja pöördumatult.

See tingimus eeldab muu hulgas, et on kindlaks tehtud, et ainsat tõhusat valuravi ei saa sihtriigis talle seaduslikult osutada ning et sellise ravi puudumisel kannatab ta valu, mis on nii tugev, et see on vastuolus inimväärikusega, sest valu võib põhjustada tal olulisi ja pöördumatuid psüühikahäireid või isegi viia ta enesetapuni.

Kiiruse kriteeriumi kohta täpsustab Euroopa Kohus, et liidu õigusega on vastuolus, kui selleks, et valu tugevnemist kolmanda riigi kodaniku tagasisaatmise korral saaks pidada kiireks, peab valu tugevnema asjaomase liikmesriigi õiguses jäigalt ette nähtud tähtaja jooksul. Kui liikmesriigid määravad kindlaks tähtaja, peab see olema üksnes soovituslik ning see ei vabasta liikmesriigi pädevat asutust asjaomase isiku olukorra konkreetsest hindamisest.

¹ Euroopa Parlamendi ja nõukogu 16. detsembri 2008. aasta direktiiv 2008/115/EÜ ühiste nõuete ja korra kohta liikmesriikides ebaseaduslikult viibivate kolmandate riikide kodanike tagasisaatmisel (ELT 2008, L 348, lk 98; parandus ELT 2019, L 240, lk 17), koostoimes Euroopa Liidu põhiõiguste harta artikliga 1 (inimväärikus), artikliga 4 (piinamise ning ebainimliku või alandava kohtlemise või karistamise keeld) ja artikli 19 lõikega 2 (kaitse väljasaatmise korral).

Seoses asjaomase isiku õigusega sellele, et austatakse tema eraelu,² mille osa on kolmanda riigi kodaniku ravi, isegi kui ta viibib riigis ebaseaduslikult, leiab Euroopa Kohus, et liikmesriigi pädev asutus peab kolmanda riigi kodaniku suhtes tagasisaatmisotsuse tegemisel või selle kodaniku väljasaatmisel arvesse võtma tema tervislikku seisundit.

Ent ainuüksi asjaolu, et tagasisaatmise korral ei oleks sellele kodanikule enam kättesaadav samasugune ravi kui see, mida ta saab liikmesriigis, mille territooriumil ta ebaseaduslikult viibib – mis võib mõjutada eelkõige tema sotsiaalsete suhete arengut sihtriigis –, ei saa takistada tema suhtes tagasisaatmisotsuse tegemist või väljasaatmismeetme võtmist, kui sellise ravi puudumise tõttu sihtriigis ei ähvarda teda reaalne oht saada koheldud ebainimlikult või alandavalt.

MÄRKUS: Eelotsusetaotlus võimaldab liikmesriikide kohtutel taotleda kohtuvaidluste lahendamisel Euroopa Kohtult liidu õiguse tõlgendamist või liidu õigusakti kehtivuse üle otsustamist. Euroopa Kohus ei lahenda riigisisest kohtuvaidlust. Kohtuasja lahendamine kooskõlas Euroopa Kohtu otsusega on liikmesriigi kohtu ülesanne. Euroopa Kohtu otsus on ühtlasi siduv ka teistele liikmesriikide kohtutele, kes lahendavad sarnast probleemi.

Ajakirjandusele mõeldud mitteametlik dokument, mis ei ole Euroopa Kohtule siduv.

Otsuse [terviktekst](#) on CURIA veebileheküljel alates selle kuulutamise päevast.

Täiendavat teavet annab Marta Osleja, ☎ (+352) 4303 6005.

Kohtuotsuse kuulutamisest saab pildisalvestisi „[Europe by Satellite](#)“ kaudu ☎ (+32) 2 2964106.

Hoiame ühendust!



² Harta artikli 7 tähenduses.